

Meditsiinidoktor Helena Soomer

Edvitar Leibur – TÜ stomatoloogia kliinik

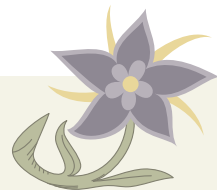
19. juunil 2003 kaitses Tartu Ülikooli arstiteaduskonna nõukogu ees doktoriväitekirja Helena Soomer. Töö "Isiku tuvastamise ja vanuse määramise meetodite usaldatavus kohtustomatoloogias" ("Validation of identification and age estimation methods in forensic odontology") valmis Tartu ja Helsingi Ülikoolis. Tööd juhendasid professor Edvitar Leibur TÜ stomatoloogia kliinikust ja doktor Helena Ranta (PhD) Helsingi Ülikooli kohtumediitsiini osakonnast. Väitekirja oponentideks olid Irena Dawidson (PhD), kes on Rootsi Rahvusliku Kohtumediitsiini Ameti kohtuodontoloogia sektiooni juhataja. Oponent märkis tunnustavalt töö kõrget metoodilist taset, uurimistulemuste tähtsust ning rakendatavust kohtuarstiteaduses. Nõukogu otsusega tunnustati Helena Soomer meditsiinidoktori kraadi vääriliseks, kaitsmise hindeks *summa cum laude*.

Doktoritöö eesmärgiks oli uurida kohtuodontoloogiliste tuvastusmeetodite efektiivsust ja

rakendatavust kohtumediitsiinis. Põhirõhk uurimistöös oli asetatud kolmele aspektile: suurõnnetusepuhuse ohvrite hammaste järgi tuvastamise meetodite efektiivsus ning selle seos hambakaartide kättesaadavuse ja kvaliteediga, hammaste järgi tuvastamise täpsuse seos kohtustomatoloogide väljaõppe ja kogemustega ning hammaste järgi vanuse määramise meetodite täpsuse, usaldatavuse ja kasutusulatus väljaselgitamine. Töö on olnud väga mahukas, millest annab tunnistust materjalide analüüs liinilaeva Estonia uppumisohevrite tuvastamiseks. Saadud andmed ja tekkinud probleemid olid aluseks järgnevatele uurimustele. Töösse oli haaratud peale Tartu ja Helsingi Ülikooli ka Oslo ja Kopenhaageni Ülikooli suupatoloogia osakonnad ning Eesti katastroofiohevrite identifitseerimise grupp. Väitekirja annab üksikasjaliku ülevaate kohtustomatoloogiliste meetodite täpsuse astmest ning sellest, missuguses olukorras millist meetodit kasutada. Töö tulemused on avaldatud ajakirjas *International Journal of Legal Medicine* ja *Journal of Forensic Sciences*.

Helena Soomer on võimekas noor teadlane, kelle teaduslik tegevus on pälvinud ka rahvusvahelise tunnustuse. Ameerika Kohtumediitsiini Akadeemia andis talle 2002.–2003. a parima noorteadlase nimetuse.

Helena Soomer on sündinud 31. jaanuaril 1973. aastal Tallinnas. Tartu Ülikooli stomatoloogia osakonna lõpetas ta 1996. aastal. Internatuuri sooritas Tallinna Hambapolikliinikus ja Helsingi Ülikooli kohtumediitsiini osakonnas 1996.–1997. a. Aastatel 1997–2002 oli Helena Soomer TÜ stomatoloogia kliiniku doktorant. Värske meditsiinidoktor Helena Soomer on abielus ning pärast edukat kaitsmist sündis 22. juulil käesoleval aastal tema peresse tütar Linda.

Helbe Merila-Lattik 75

Dr Helbe Merila-Lattik on väga mitmekülgne inimene: tema hobideks on olnud muusika, keeled, kirjandus, ajalugu ja muinsuskaitse. Keeltekoolis omandas ta hispaania keele, ta on avaldanud reisikirju Hispaaniast. Alates 1989. a on ta intensiivselt uurinud eesti arstide käekäiku kodumaa murrangulistel aegadel. Kümne aasta jooksul uris ta kirjandust, ajalehti-ajakirju, vestles tuhandete inimestega ning kirjutas üles ühtekokku 2612 Eesti arsti eluloo. Selle töö tulemusena ilmus 2000. a teatmeteos "Eesti arstid 1940–1960".

Pensionäripõlve peab dr Helbe Merila-Lattik Pärnus, ta on praegu Pärnu Arstide Liidu liige. Imeväärne energia ei anna asu ja käsil on uued kirjatööd ning uurimused.

Õnnitleme tarka ja säravat kolleegi!

Pärnu Arstide Liidu nimel Silvi Vanatoo

Teenekas arst Helbe Merila-Lattik on sündinud 3. juulil 1928. a arstidest vanemate perekonnas. Perekond kannatas repressioonide all. 1947. a astus Helbe Lattik Tartu Riikliku Ülikooli arstiteaduskonda, kuid IV kursusel heideti ta sotsiaalse ohtlikkuse tõttu ülikoolist välja. Arstidiplomi sai ta 1953. a Moskvast, kus lõpetas Moskva I Meditsiiniinstituudi *cum laude*. Ta töötas algul kirurgina Saaremaal, seejärel Tallinnas, kus spetsialiseerus uroloogia erialale. Alates 1972. aastast töötas ta uroloogia-osakonna juhatajana ja Tallinna ühiskondliku peauroloogina. Ta kuulus Tallinna Kirurgide Seltsi ja on Eesti Uroloogide Seltsi asutajaliige. Ta on I kategooria kirurg-uroloog.

Mari Sitska 60

28. septembril sai 60aastaseks TÜ Kliinikumi ühendlabori meditsiinigeneetika keskuse juhataja Mari Sitska.

Mari Sitska on sündinud Tartus, lõpetanud Tartu 5. Keskkooli kuldmedaliga ning TÜ arstiteaduskonna ravi erialal 1967. aastal *cum laude*. Järgnes aspirantuur Tartu Ülikoolis ja Moskva TA molekulaarbioloogia instituudis meditsiinigeneetika alal. Meditsiinikandidaadi väitekirja kliinilise tsütogeneetika alal kaitses ta 1972. aastal.

Kuni 1990. aastani oli Mari Sitska teadur Tartu Ülikooli meditsiini kesklaboratooriumis ning Tartu Ülikooli üld- ja molekulaarpatoloogia instituudis, töötades samal ajal ka geneetiku-konsultandina Vabariiklikus Meditsiinigeneetilises Konsultatiivkeskuses. Alates 1990. aastast on ta Tartu Ülikooli Kliinikumi meditsiinigeneetika keskuse juhataja.

Mari Sitska kuulub meditsiinigeneetika juhtivate spetsialistide hulka Eestis, olles üks nendest, kes rajas meditsiinigeneetilise teenistuse Eestis. Tema peamine huviala on viimased viisteist aastat olnud pärilike haiguste sünnieelne diagnostika, mis on tänu tema entusiasmile Eestis teoks saanud. Startides olude sunnil selles valdkonnas umbes 20 aastat hiljem kui Lääne kolleegid, on praegu pärilike haiguste sünnieelne diagnostika Eestis tasemel, mis on maailmas täiesti arvestatav.

Lisaks aktiivsele tegevusele erialavaldkonnas on Mari Sitska särav isiksus ja aktiivne ka ühiskondlikus elus. Kogu elu on teda saatnud armastus kunsti vastu, ta on lõpetanud TÜ kunstikabineti Kaljo Põllu käe all. Armastus liikumise ja spordi vastu on viinud teda aastaid võimlemissaalidesse, suvel Pühajärvele ujuma ning talvel Käärkule suusatama.

Õnnitleme kolleegi ja mõistvat juhatajat, soovime tervist, särtsu ning tegutsemislusti paljudeks aastateks.

Kolleegid TÜ Kliinikumi meditsiinigeneetika keskusest

In memoriam

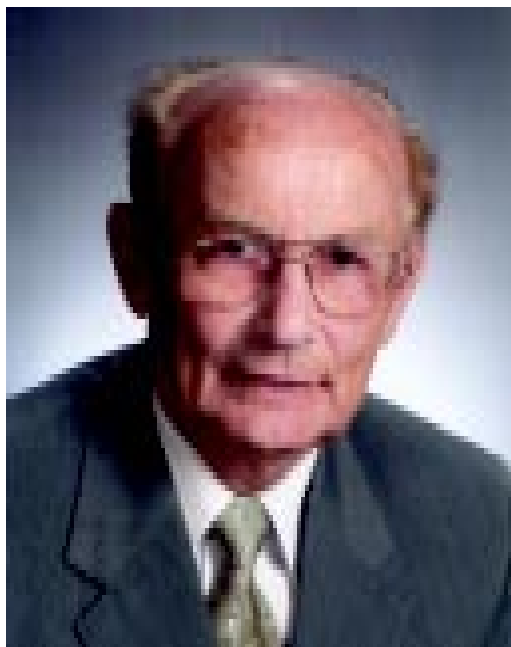
Henn Tuul

15.03.1929–10.05.2003

31. mail 2003 saatsime Pärnu Metsakalmistul viimsele teekonnale teeneka arsti Henn Tuule. 10. mail Itaalia reisi viimasel päeval, olles kogunud endasse imelisi elamusi, sai äkki otsa Henn Tuule aeg.

1947. a lõpetas ta Valga Poeglaste Gümnaasiumi ja astus Tartu Ülikooli arstiteaduskonda, kuid 1950. a ta eksmatrikuleeriti kui rahvavaenlase poeg. Samal aastal astus ta Tartu Meditsiinikooli, töötas velskrina ja taotles ise Moskva ülikooli ennistamise loa. 1958. a oli eemärk saavutatud – arstikutse oli käes. 1962. aastast oli Henn Tuul pärnulane. Ettevõtliku tervishoiuorganisatorina töötas ta haiglas pikka aega ravijuhina, pani aluse kalurikolhoosi meditsiiniteenistusele, tema loodud on Ülejõe ambulatoorium ja tervisekeskus. 1967. a organiseeris Pärnu Sisearstide Seltsi ja 1968. a reumakabineti. Ta oli sisearstide seltsi auliige. Olles Eesti Arstide Liidu taasasutaja, rõhutas ta arstide ühtsuse ja kollegiaalsuse vajadust, oli alati toeks meie ettevõtmetele.

Tarkust ja kogemust nõutakse arstilt nagunii, aga hea arst peab oskama ka suhelda. See oligi Henn Tuule salarelv, mis talle alati edu tõi. Tal oli oskus kaasvestlejat riivamata oma seisukohti selgitada ja öeldut muheda huumoriga mõjutada. Ta oskas

oma mõtteid põhjendada, nii oli tema sõnadel alati kaalu. Küllap seepärast oli ta kolm koosseisu järjest Pärnu linnavolikogu liige.

Kolleegide mälestusse jääb ta elurõõmsa ja otsustusvõimelise arstina.

Pärnu Arstide Liidu nimel Silvi Vanatoo

Meditsiinidoktor Ilo Käbin

18.02.1921 – 03.09.2003

Väljapaistev arst, meditsiini- ja kultuuriloolane Ilo Käbin sündis ning kasvas Narvas.

Õppinud aastail 1940–1943 Tartu Ülikooli arstiteaduskonnas, sai temast 200. jalaväerügemendi arst Soome jätkusõjas. Aastail 1945–1950 õppis ta Uppsala Ülikoolis ning töötas seejärel kirurgina ja üldpraktiseeriva arstina Landskronas Rootsis.

1980. aastal jäi ta ennetähtaegselt pensionile, et pühenduda täielikult oma senisele kõrvalharrastusele – arstiteaduse ajaloo ja Eestiga seotud väljapaistvate isikute tegevuse uurimisele.

Elades vahepeal aastaid Lõuna-Prantsusmaal, leidis ta seal endale loometööks eriti sobiva keskkonna. Ta oli lisaks eesti, soome, rootsi, saksa ja inglise keele valdamisele kodus ka prantsuse keeles, mis avas talle Põhjamaades suhteliselt vähe tuntud kultuuriruumi.

Dr Ilo Käbin oli maailma ühe auväärseima meditsiiniajaloo seltsi – Sociètè Francaise el’Histoire de la Médecine’i liige. Ta on avaldanud mitu raamatut ja kümneid artikleid arstiteaduse ajaloost, käsitletud sealhulgas Tartu Ülikooli osa maailmakultuuris.

Dr Ilo Käbina pikaajaline töö ajaloo uurijana leidis sobiva vormi kapitaalses töös “Die Medizinische Forschung und Lehre an der Universität Dorpat / Tartu 1802–1940”. 1986. aastal andis Lundi Ülikool talle selle eest meditsiinidoktori kraadi. Eestlastele eksilis oli see materjal olnud kättesaadav ka varem. Ajakirjas Tulimuld oli Ilo Käbin publitseerinud kaks ulatuslikku artiklit Tartu Ülikooli arstiteaduskonnast ja selle osast arstiteaduse ajaloos (Tulimuld 1963;4:264–77; 1964;1:49–59).

1972. aastal oli ilmunud tema tähelepanuväärne teos “Maal ja merel. Eesti arste-maadeuurijaid”, mis leidis mõni aasta hiljem Andres Küngi rootsikeelse tõlkena Põhjamaades suurt tähelepanu.

Alates 1980. lõpu-aastatest käis dr Ilo Käbin korduvalt Eestis ning oli sinsele arstkonnale ja ajaloolastele hästi tuntud. 1998. aastal üllitas kirjastus Ilmamaa tema tähteose “Eesti ajalugu arsti pilgu läbi”, millesse on koondatud valik tema publikatsioonidest. Dr Ilo Käbin kogus ajaloolisi maa- ja merekaarte, materjale oma kodulinna Narva kohta jms. Nende kogude põhjal koostatud näitused (Mare Balticum

1540–1938, Narva 13. sajandist tänapäevani) on aidanud Eestit tutvustada laiale huviliste ringile.

Ilo Käbina viimaseks suuremaks tööks jäi rahvusvahelise uurijaterühma (Arabia Ühendemiraatides töötav rootsi neurokirurg professor Bengt Ljungren, hollandlane professor George Bruyn ja sakslane professor Michael Buchfelder Erlangenist) moodustamine, mille töö tulemusena ilmus ajavahemikul 1988–1998 rahvusvahelise levikuga meditsiiniajakirjades artiklisari professor Ludvig Puusepast ja Tartus töötanud kirurgia-pioneeridest professor Ernst von Bergmannist ning professor Werner Zoega von Manteuffel’ist. Neid artikleid väärtustab neis esitatud ajaloolis-kultuurilise tausta kirjeldus.

Meditsiinidoktor Ilo Käbin tegi Tartu Ülikooli, eriti arstiteaduskonna tutvustamisel hiiglasliku töö. Ülikool ja Eesti riik on tema teeneid vääriliselt tunnustanud: 1991. a autasustas arstiteaduskond teda medaliga; 1992. a anti talle Eesti Teaduste Akadeemia Karl Ernst von Baeri medal ja 1998. a autasustas president Lennart Meri teda Punase Risti II järgu teenetemärgiga. Dr Ilo Käbina pika ja töörohke elu vältel loodud väärtused on püsivad.

Ain-Elmar.Kaasik@kliinikum.ee

Toimetusele saadetud kirjas mälestavad lahkunud kolleegi ka Tiina ja Ilmar Sulg Bergenist Norrast.